

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Лоханова Н. О.

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Облік, аудит і аналіз основних засобів підприємства (на прикладі ТОВ «Агрофірма Хлібна Нива»)»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка центру заочної форми навчання
групи М-2

Савельєва Тетяна Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волкова Ніна Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	6
1.1. Поняття та класифікація основних засобів.....	6
1.2. Оцінка основних засобів.....	14
1.3. Методи нарахування амортизації.....	20
РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «АГРОФІРМА ХЛІБНА НИВА»	27
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Агрофірма Хлібна Нива».....	27
2.2. Облік надходження основних засобів на підприємстві.....	38
2.3. Облік вибуття основних засобів на підприємстві.....	42
2.4. Облік зносу та амортизації основних засобів на підприємстві.....	44
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ТА АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	47
3.1. Внутрішній аудит основних засобів на підприємстві.....	47
3.2. Аналіз основних засобів ТОВ «Агрофірма Хлібна Нива».....	51
3.3. Моделювання процесу використання основних засобів на підприємстві.....	63
ВИСНОВКИ	68
Список використаних джерел	72
Додатки	77

ВСТУП

Актуальність теми полягає у тому, що на сьогоднішній день наша країна розвивається за законами ринку. Ринок являється сферою, в якій проявляються взаємовідносини між виробниками товарів та їх споживачами. Його функціонування веде до становлення та розвитку ринкової економіки, при переході на яку, однією із найважливіших проблем є оцінка основних засобів та відображення їх в бухгалтерському обліку. Адже, на цьому етапі для підприємств основним завданням являється підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази в умовах нестачі інвестиційних ресурсів.

Розвиток даного напрямку економіки, в першу чергу, залежить від своєчасного отримання достовірної, надійної та повної обліково-економічної інформації. У зв'язку із цим, зростає роль і значення обліку основних засобів як важливішої функції управління підприємством. Упродовж тривалого періоду основні засоби надходять на підприємство та передаються в експлуатацію, зношуються в результаті експлуатації, піддаються ремонту, за допомогою якого відновлюються їх фізичні якості, переміщуються всередині підприємства, вибувають з підприємства внаслідок недоцільності подальшого застосування. Саме від правильності використання основних засобів залежить ефективність виробництва та розмір отриманого прибутку.

Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечувати: контроль за зберіганням основних засобів; правильне та своєчасне документальне оформлення надходження, переміщення, ефективного використання та вибуття основних засобів; відображення в обліку зносу основних засобів; контроль за своєчасним ремонтом та покращенням стану основних засобів, а також відображення в обліку витрат; виявлення зайвих та застарілих основних засобів.

Характерною особливістю та відмінністю засобів праці від потенційної робочої сили є те, що вони не мають загальної взаємозамінюваності. Вони мають різну ефективність за підприємствами, галузями, а також окремими видами.

Порядок організації обліку операцій з основними засобами, який існує сьогодні, не надає змоги повністю провести аналіз ефективності використання та утримання цих активів, так як не надає необхідну інформацію системі управління підприємством. Численні зміни правової бази, нечітке нормативно-правове регулювання перекручуванню сутності основних засобів, відсутності взаємозв'язку між фінансовим та податковим обліком, що призвели до неоднозначного сприйняття фахівцями інформації про основні засоби.

Тож до проблем, які знижують ефективність використання основних засобів та гальмують управління виробництвом, відносяться різні підходи до визначення сутності основних засобів та методики їх відображення в бухгалтерському і податковому обліку, відсутність сталої визначеності складу основних засобів. Поряд з розкриттям сутності та методики обліку наявності та використання основних засобів особливої актуальності набувають дослідження проблеми нарахування амортизації, розвитку та вдосконалення в цілому системи амортизації, уточнення її ролі у відтворювальному процесі, а також фінансового контролю ефективності використання основних засобів у виробничому процесі.

Сутність основних засобів багато разів досліджували науковці як України, так і зарубіжних країн. Значний внесок у розробку теоретичних аспектів, а також методологічних підходів до розв'язання проблем, які стосуються обліку, аудиту та аналізу основних засобів зробили такі вчені-економісти, як Крупка Я. Д., Черниш С. С., Бутинець Ф. Ф., Сопко В. В., Сук Л. К., Виговська Н. Г., Ткач Н. О., Загородній А. Г., Лоханова Н. А., Слободяник Ю. Б. та багато інших.

Метою даної роботи є теоретичне та практичне дослідження обліку та аналізу ефективності використання основних засобів, а також їх оцінки та проведення внутрішнього аудиту.

Для досягнення поставленої мети, необхідно вирішити наступні **завдання**: визначити сутність основних засобів, їх класифікацію та оцінку; дослідити існуючі методи нарахування амортизації основних засобів; розглянути облік надходження, вибуття та зносу основних засобів на підприємстві ТОВ «Агрофірма Хлібна Нива»; проаналізувати ефективність використання основних засобів на підприємств; виявити резерви зростання ефективності використання основних засобів.

Предметом дослідження в даній роботі є бухгалтерський облік, аналіз, внутрішній аудит та моделювання процесу використання основних засобів на виробничих підприємствах.

Об'єктом дослідження є процес використання основних засобів на підприємстві ТОВ «Агрофірма Хлібна Нива».

Методами дослідження є аналіз – для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; синтез – для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку; схематичний та графічний методи; системне вивчення господарських процесів.

Інформаційною базою виступають нормативні джерела, стосовно обліку готової продукції, первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку, а також фінансова звітність.

Апробація результатів дослідження: результати наукового дослідження «Особливості внутрішнього аудиту основних засобів» обговорювались Міжнародній студентській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства» (м. Луцьк, 31 жовтня 2019 р.).

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження було встановлено, що основні засоби являються одним із трудомістких об'єктів бухгалтерського обліку, через складність своєї структури та різноманітності задач обліку. Теоретичні аспекти ведення бухгалтерського обліку, а також складання фінансової звітності основних засобів складають: Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», П(С)БО 7 «Основні засоби» та методичні рекомендації, інструкції, положення з деяких питань обліку.

Міжнародні стандарти та національні стандарти висвітлюють суть поняття «основні засоби» однаково. В даних стандартах основні засоби розглядають як матеріальні активи, які утримуються на підприємстві з метою використання у виробництві, для подальшої реалізації чи задля здачі в оренду протягом терміну, який становить більше одного року.

Кожне підприємство може само встановити склад і структуру основних засобів, які можуть відрізнитися, але як правило до них зараховують всі об'єкти, вартість яких складає більше 6000 грн.

Для відновлення основних засобів, які зношуються проводиться нарахування амортизації, тобто поступове перенесення вартості необоротних активів на новостворений продукт відповідно до встановлених методів і норм. Існує п'ять методів нарахування амортизації: прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод, виробничий метод. Метод нарахування амортизації обирається керівництвом підприємства самостійно. В нашому випадку, підприємство «Агрофірма Хлібна Нива» обрала для себе прямолінійний метод нарахування амортизації, який являється більш простий та менш трудомісткий, ніж інші. Хоча за рахунок того, що підприємство, окрім хлібозаводу, являється

сільськогосподарським, та мають багато об'єктів основних засобів різної структури, можна було б для кожного окремого виду обрати різні методи нарахування амортизації.

Важливим елементом обліку основних засобів на підприємстві є їх оцінка та визнання. Адже саме від цього залежить величина первісної вартості створеного чи придбаного об'єкта основного засобу. Оцінка основних засобів буває наступних видів: первісна вартість, переоцінена вартість, залишкова вартість, справедлива вартість та вартість, що амортизується. Дослідження цього питання є необхідним, в першу чергу, для правильного формування первісної вартості об'єкту основного засобу, тобто визначення того, що буде включатися, а що не буде включатися до первісної вартості при перенесенні з рахунку 15 «Капітальні інвестиції» на рахунок 10 «Основні засоби».

Питання переоцінки основних засобів є також актуальним при дослідженні обліку основних засобів, так як кожне підприємство має на обліку основні засоби, у яких залишкова вартість не відповідає справедливій. Це являється негативним фактором для подальшого розвитку підприємства і саме тому керівництво має прийняти рішення про проведення переоцінки. Переоцінена вартість основного засобу визначається за допомогою індексу переоцінки, в результаті чого потрібно буде проводити уцінку чи переоцінку залишкової вартості з відповідними відображенням в обліку.

Провівши аналіз фінансового стану підприємства, ми побачили, що ТОВ «Агрофірма Хлібна Нива» станом на кінець 2018 року було не платоспроможним та знаходилось в кризовому стані. Один із найголовніших показників, який характеризує ефективність діяльності підприємства, рентабельність продажу, на підприємстві зменшилась, порівняно з 2017 роком. Така ситуація відбулась через те, що темпи росту собівартості реалізованої продукції почали перевищувати темпи росту чистого доходу. Керівництву необхідно прийняти певні міри для

оптимізації своїх витрат, намагались зменшити їх, але так, щоб це не вплинуло на якість виготовленої продукції.

Що стосується аналізу ефективності використання основних засобів, то тут місткість перевищує віддачу, а це являється негативною тенденцією. Прибутки підприємства на 100 грн основних засобів значно зменшились.

Отже, підприємству треба переглянути ефективність використання основних засобів. Адже, ТОВ «Агрофірма Хлібна Нива» не зовсім ефективно використовує свої основні засоби. Так як, взагалі, на підприємстві повинно відбуватись зменшення місткості та підвищення віддачі основних засобів. Саме така тенденція призведе до збільшення суми прибутку. Керівництву необхідно звернути на це увагу та переглянути як працюють їх основні засоби, в якому вони стані. Слід провести модернізацію деяких об'єктів для того, аби покращити їх роботу, що допоможе виправити ситуацію на підприємстві.

Підприємству можемо поради: розробити на підприємстві бухгалтерську модель економічного механізму амортизації, яка буде сприяти вирішенню проблем фінансового та внутрішньогосподарського обліку амортизаційних процесів, а також їх податкового аспекту, з метою полегшення можна запропонувати алгоритм вибору амортизації в залежності від типу основного засобу, в основі якого буде умовний поділ основних засобів на два типи: безпосередньо зайняті у виробництві, допоміжні та обслуговуючі та інші основні засоби, які переважно становлять інфраструктуру підприємства, також можна удосконалити методику обліку витрат на ремонти основних засобів, що призведе до підвищення ефективності управління витратами, розробити моделі залежності експлуатаційних витрат від віку устаткування, яка дозволить визначити доцільність проведення ремонту основних засобів, проводити переоцінку основних засобів не рідше одного разу на рік для основних засобів, що зазнають значних, але не постійних змін справедливої вартості.

Керівництву підприємства також слід впровадити комісію внутрішнього контролю, яка б слідкувала за станом основних засобів, правильністю ведення та відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, які стосуються основних засобів, а також проводила інші процедури внутрішнього контролю. Інвентаризацію можна проводити два рази на рік, а не один, як це відбувається на даний момент.

Можливо, всі запропоновані рекомендації допоможуть підвищити ефективність використання основних засобів на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О. Ф. Особливості класифікації груп основних засобів та методи нарахування амортизації згідно з новим податковим кодексом України Вісник Хмельницького національного університету, 2011. № 5. С. 102-106.
2. Бабаєв Ю. А. Теорія бухгалтерського обліку. Вища школа, 2009. 692 с.
3. Бабяк Н. Д. Амортизаційна політика підприємства на сучасному етапі реформування економіки України. Теорія і практика перебудови економіки, 2011. С. 61-64.
4. Білуха М. Т., Микитенко Т. В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. Українська академія оригінальних ідей, 2012. 888 с.
5. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник. Україна, 2009. 565 с.
6. Борисов А. Б. Большой экономический словарь. Книжный мир, 2008. 894 с.
7. Бразілій Н. М. Організація та методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення. Збірник наукових праць Чернівецького державного технічного Університету. Серія: Економічні науки, 2013. № 24. С. 104 - 109.
8. Бурова Т. Експрес-аудит необоротних активів підприємства. Науковий Вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Економічні науки, 2016. № 1 (6). С. 33-38.
9. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник. Житомир: ПП «Рута», 2013. 224 с.
10. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчальнопрактичний посібник / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
11. Величко О. Г., Голов С. Ф. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні. Д.: ТОВ «Баланс-Клуб», 2012. 768 с.

12. Волкова Н. А. Аналіз фінансового стану підприємств України. Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities: Multi-authored monograph. Poland: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. P. 471-489.
13. Волкова Н. А. Аналітична оцінка фінансового стану підприємств сільського господарства. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економіка, управління та адміністрування. 2018. № 4 (86). С. 3-7.
14. Волкова Н. А. Економічний аналіз: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, 2015. 310 с.
15. Волкова Н. А. Класифікація ризиків втрати пратоспроможності. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., (Одеса, 23 травня, 2019р.). Харків, 2019. С. 133-135.
16. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2013. 267 с.
17. Волчек Р. М., Коляда А. Л., Коверда А. В. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: Навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, 2016. 105 с.
18. Гавриловська Л. М., Ларіонова А. С. Фінансовий облік-1: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2014. 243 с.
19. Гавриловський О. С. Облік переоцінки основних засобів. Економічний аналіз, 2014. № 2. С. 130-135.
20. Головачко В. М. Методика обліку витрат на ремонт і поліпшення основних засобів. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка, 2014. № 2(2). С. 95–98.
21. Губачова О. Обираємо метод нарахування амортизації основних засобів // Бухгалтерський облік і аудит. 2014. №11. С. 42-48.
22. Дмитренко Е. Д., Кравець Є. О. Обґрунтування методу нарахування амортизації основних засобів. УДК 330.142.211.4. 2011. № 4. С. 7-12.

23. Домбровська Н. Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2012. Вип. 9 (1). С. 340-349.
24. Дутчак І. Б. Документальне оформлення та облік надходження основних засобів на підприємство. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип.21.13. С. 188-194.
25. Жарікова О. О. Первинний облік основних засобів: удосконалення типових форм. Вісник СевНТУ: зб. наук. пр.. Серія: Економіка і фінанси. 2011. Вип. 116. С. 55-59
26. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
27. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2011. 1072 с.
28. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене Наказом МФУ №291 від 30.11.99 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
29. Китайчук Т. Г. Проблеми оцінки основних засобів в бухгалтерському обліку. УДК 657. 2012. С. 12.
30. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Микитюк Н. Я. Фінансовий облік: підручник. Київ.: Хай-Тек Прес, 2011. 544 с.
31. Кузьмінський А. М. та ін. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. К.: Вища школа, 2013. 126 с.
32. Кундеус О. М. Нарахування амортизації згідно нового податкового кодексу України. Інноваційна економіка, 2011. № 7. С. 120-127.
33. Манухіна М. Ю. Особливості аудиту операцій з основними засобами на підприємстві. Інноваційна економіка, 2013. № 10. С. 128-132.

34. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии [Пер. И. И. Скворцова-Степанова]. Т.2. М.: Политиздат, 1974. 648 с.
35. Мордвінцева Т. В. Основні засоби підприємства: економічна сутність. Сталій розвиток економіки, 2013. № 19. С. 90-93.
36. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. Аграрна економіка, 2012. Т. 5. № 3–4. С. 181–187.
37. Непочатенко, О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: підручник для студ. ВНЗ. Київ.: Центр учбової літератури, 2013. 503 с.
38. Основні засоби: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 від 1.01.2009. URL: http://www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.
39. Основні засоби: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 року № 92. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
40. Отрошко, О. В. Основи економічної теорії : навч. посібник 2-е вид., перероб. та доп. – Київ : Знання, 2013. 334 с.
41. Падченко Н. С., Луївська Л. А. Амортизаційна політика підприємства в контексті реформування податкової системи. Науковий вісник Полтавського університету економіки та торгівлі, 2014. № 6. С. 74- 82.
42. Пирець Н. М., Псюк Ю. А. Порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів обліку основних засобів, 2013. Вип. № 6. с. 325-330.
43. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF5H901V.html
44. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV зі змінами та доповненнями. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14.
45. Семенова К. Д. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали

восьмої міжнар. наук.-практ. конф., 13-14 вересня 2019 р. Одеса: Бондаренко М.О., 2019. С. 38-39.

46. Семенова К. Д. Об'єднання індексного та регресійно-кореляційного методів для аналізу економічних показників. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. Харків: «Діса плюс», 2019. С. 197-199.

47. Столяр Л. Г. Особливості обліку поточного та капітального ремонту основних засобів. Економіка. Управління. Інновації, 2016. № 2. С. 22 – 30.

48. Сук Л. К. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ. : Знання, 2010. 631 с.

49. Ткач Н. О. Переоцінка основних засобів: нюанси обліку. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування, Серія «Економіка», 2012. № 2. С. 197 – 203.

50. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ. : Алерта, 2008. 925с.

ДОДАТКИ